

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL
Campus Dansaert
Opleiding sociaal werk
Zespenningenstraat 70
1070 Brussel
Academiejaar 2008-2009

Brewée Peggy
Cortvriend Lindsay
Dedobbeleer Steffie
Escoto Van Dam Yannik
Gregoir Eva
Hinderdael Ellen
Maurand Julie
Stiens Leslie
Vandersmissen Anne-Katrijn
Van Impe Cindy
Vankerckhoven Deborah

**'Participatief werken:
wat doen de dienst vrije tijd en lokale verenigingen
om allochtone jongeren te bereiken
en beantwoordt dit aan hun behoeften?'**

1 Omschrijving van de onderzoeksvraag

Een gemeentelijke integratiedienst merkte op dat allochtone jongeren binnen hun gemeente niet weten hoe ze hun vrije tijd zinvol kunnen besteden. Bovendien signaleerden de verenigingen in diezelfde gemeente dat de doelgroep 'allochtone jongeren' moeilijk te bereiken is. Van daaruit kwam de volgende onderzoeksvraag naar voor:

'Participatief werken: wat doen de dienst vrije tijd en lokale verenigingen om allochtone jongeren te bereiken en beantwoordt dit aan hun behoeften?'

(Onder vrije tijd wordt verstaan: sport, cultuur en jeugd).

De onderzoeksvraag kunnen we onderdelen in volgende drie categorieën:

- **Vrijtijdsbesteding:** Vrijtijdsbesteding kan als volgt gedefinieerd worden: 'De manier van besteden van de vrije tijd.'¹ Met andere woorden, wat doen jongeren in hun vrije tijd, wat zijn hun interesses?
- **Vrijtijdsbeleving:** Volgens Maaïke Van Leeuwen is het begrip vrije tijd heel breed en verstaat iedereen hieronder iets anders. Wat voor de één vrije tijdsbesteding is en een grote hobby, kan voor de ander een frustratie zijn, zegt ze.² Wat zouden jongeren graag doen in hun vrije tijd? Voldoen de mogelijkheden in de gemeente aan hun interesses? Wat zijn eventuele knelpunten?
- **Verenigingen:** Zijn de verenigingen van de gemeente bekend bij de allochtone jongeren? Is er genoeg informatie beschikbaar over de verenigingen?

2 Doelstellingen van en gevolgde werkwijze bij het onderzoek

De doelstellingen van het onderzoek zijn:

1. Een onderzoek voeren naar de vrijetijdsbeleving en -besteding van de allochtone jongeren van de gemeente:
  - Wat zijn de jongeren hun interesses?
  - Voldoen de mogelijkheden in de gemeente aan hun interesses?
  - Op welke manier willen de jongeren graag bereikt worden?
  - Wat zouden de jongeren graag doen of hebben in de gemeente?
  - Wat doen ze nu in hun vrije tijd?
  - Wat zijn eventuele knelpunten/ drempels?

---

¹ X, *definitie van vrijetijdsbesteding*, <http://www.encyclo.nl/begrip/vrijetijdsbesteding>, 29 april 2009,

² M. VAN LEEUWEN, *internet (www.maaïkevanleeuwen.nl/maaïke/studie/samenvatting-vrijetijdsmanagement.pdf)*

2. Aanbevelingen formuleren en dit vanuit de bekomen resultaten.

Om onze doelstellingen te bereiken, besloten we om zowel de allochtone jongeren als de verenigingen te bevragen met een enquête. Het bevragen via een enquête biedt ons vele voordelen, het is onder andere: tijdsbesparend, gemakkelijk te verwerken, statistisch vergelijkbaar, ... Daarom hebben we twee verschillende enquêtes opgesteld, één voor de allochtone jongeren en één voor de verenigingen. Deze enquêtes hebben we opgedeeld in verscheidene onderdelen om een overzichtelijke structuur te hebben voor ons en de geënquêteerden. Voor de verenigingen waren deze: voorstelling van de vereniging, de doelgroep, activiteiten, kosten en de participatie van de allochtone jongeren. De onderdelen van de enquêtes voor de allochtone jongeren waren: profiel van de allochtone jongeren, vrijetijdsbesteding, vrijetijdsbeleving en kennis omtrent de verenigingen. Deze indelingen zorgden ervoor dat we de vragen met elkaar konden vergelijken.

3 Onderzoeksresultaten

Tijdens de bespreking van de onderzoeksresultaten hebben we kennis gemaakt met de verschillende verenigingen die gevestigd zijn in de gemeente. Algemeen kunnen we besluiten dat de meeste ouders werken en bijgevolg over een eigen inkomen beschikken. Onze eerste gedachte was dan ook dat het betalen van het lidgeld geen probleem zou mogen zijn. Toch erkennen wij dat deze gedachte te oppervlakkig was. Hierbij hebben we namelijk weinig of geen rekening gehouden met andere factoren, zoals de gezinsomvang, het loon en andere bepalende factoren zoals afbetalingsschulden enz.

Globaal zijn we van oordeel dat de lidgelden en extra kosten bij de meeste verenigingen doorgaans geen barrière vormen. Indien er toch extra kosten worden gevraagd, gaat dit meestal over kampgeld, uniformen enz.. Voor kansarme gezinnen heeft de gemeente hier een oplossing voor. Kansarme leden van jeugdverenigingen kunnen subsidies aanvragen voor het inschrijvingsgeld, de kledij en het kampgeld. We kunnen ook afleiden dat de verenigingen rekening hebben gehouden met de vrije momenten van de jongeren. Zo leggen zij de meeste activiteiten vast na schooltijd en op woensdagnamiddag.

Uit ons onderzoek werd duidelijk dat de meeste verenigingen activiteiten plannen op woensdagnamiddag, vrijdag en zaterdag. Toch geven de resultaten van de jongeren aan dat ze op woensdagnamiddag meer activiteiten wensen. Langs de andere kant lijkt het ons interessant om de activiteiten meer te spreiden over de rest van de weekdagen. Dit kunnen we afleiden uit de tabel van de jongeren. Vooral op dinsdagavond zijn er weinig activiteiten voorzien.

De meeste verenigingen maken gebruik van mond-tot-mondreclame en presentaties op school om hun vereniging bekend te maken bij hun doelgroep. Hieruit kunnen we besluiten dat de jongeren dit ook de meest efficiënte manier vinden. Wat ons vooral opviel, was dat er door de verenigingen nog te weinig gebruik wordt gemaakt van het medium internet. Internet is in onze huidige samenleving een communicatiemiddel dat niet meer weg te denken valt.

De jongeren hebben niet echt een overduidelijke voorkeur, en staan blijkbaar open voor heel wat manieren om informatie te verkrijgen.

Na het bestuderen van het profiel van de jongeren kunnen we besluiten dat we meer meisjes ondervraagd hebben. De twaalfjarigen en achttienjarigen zijn ondervertegenwoordigd in vergelijking met de andere leeftijden. Het meest voorkomende land van herkomst is Kongo. Daarnaast werden ook veel Belgische, Marokkaanse, Rwandese en andere jongeren bevroegd.

Uit de gegevensverwerking van het lidmaatschap kunnen we al enkele oorzaken aangeven waarom allochtone jongeren weinig participeren aan jeugd-, sport- en cultuurverenigingen.

Ten eerste geeft de helft van de jongeren aan dat ze wel lid zijn van een vereniging, maar omdat ze hun vrije tijd het meest doorbrengen buiten hun woonplaats, kunnen we veronderstellen dat een deel lid is van een vereniging buiten deze gemeente.

Wanneer we jongeren bevroegen waarom ze geen lid zijn van een vereniging, antwoorden zij dat ze geen tijd hebben, het aanbod niet bestaat in de gemeente of dat ze niet geïnteresseerd zijn.

We merken ook op dat hoe langer jongeren in hun gemeente wonen, hoe meer zij lid zijn van een vereniging. Er moet dus extra aandacht geschonken worden aan het bereiken van de jongeren die minder dan vijf jaar in de gemeente wonen.

Ten slotte kunnen we besluiten dat de Kongolese jongeren weinig participeren aan verenigingen. Ook zij verdienen dus extra aandacht.

Uit het bevroegen naar de vrijetijdsbesteding van allochtone jongeren in deze gemeente kunnen we algemeen besluiten dat zij liefst geen lid zijn van een vereniging. Zij houden zich liever bezig met TV-kijken, computeren, muziek, vrienden en winkelen. Wanneer we stilstaan bij de jongeren die wel lid zijn van een vereniging, merken we op dat dit een gering aantal is. De leeftijd is niet bepalend voor hun vrijetijdsbesteding. Het geslacht daarentegen heeft wel invloed op wat allochtone jongeren doen in hun vrije tijd. De meeste jongeren brengen het liefst hun vrije tijd door met hun vrienden. Dit is dus ook een mogelijke oorzaak waarom zij niet willen participeren aan jeugd-, sport- en cultuurverenigingen.

Uit de vrijetijdsbeleving van allochtone jongeren kunnen we besluiten dat de meerderheid van de jongeren geen lid wil worden van een vereniging. Dit omdat de jongeren geen tijd hebben, het aanbod niet overeenkomt met hun behoeften of ze het aanbod niet kennen. Deze drie redenen zijn zeker oorzaken waarom jongeren niet deelnemen aan het verenigingsleven. Hier moet men dus ook rekening mee houden.

Wanneer we de vrijetijdsbesteding vergelijken met de vrijetijdsbeleving, zien we dat de top vijf verschillend is. Wat de jongeren nu doen, komt met andere woorden niet overeen met wat ze zouden willen doen. Zo merken we dat bij de vrijetijdsbesteding de eerste voorkeur uitgaat naar muziek beluisteren. Terwijl bij de vrijetijdsbeleving sporten op nummer één staat.

Tot slot merken we ook verschillen tussen mannen en vrouwen op het vlak van vrijetijdsbesteding en -beleving. Zo wordt er meer tv gekeken, gewinkeld, gecomputeerd,... door vrouwen. Bij de vrijetijdsbeleving is het op bepaalde vlakken andersom. Hier zien we onder meer dat meer mannen als vrouwen graag zouden computeren. Daarnaast zouden meer mannen dan vrouwen graag tv-kijken in hun vrije tijd.

4 Aanbevelingen

5.1 Aanbeveling 1: Bekendheid

Uit de resultaten van ons onderzoek hebben wij opgemerkt dat de klassieke vrijetijdsbestedingen, zoals chiro, scouts, voetbal, basketbal en dergelijke, het bekendst in de oren klinken bij de allochtone jongeren in de gemeente. Het is belangrijk om alle verenigingen even aantrekkelijk en bekend te maken, want 47,6% van de allochtone jongeren vindt dat er niet voldoende informatie beschikbaar gesteld wordt over de verschillende verenigingen in de gemeente.

In het boek 'jongeren van nu en straks' merken we op dat jongeren hun meeste vrije tijd doorbrengen voor tv, internet, muziek beluisteren en vrienden bezoeken.³

Jongeren brengen grotendeels hun vrije tijd thuis door of bij vrienden en niet in verenigingen. Dit kunnen we eveneens uit onze resultaten afleiden. Uit ons onderzoek kwam volgende top 5 van vrijetijdsbesteding naar voor: muziek, tv-kijken, computeren, vrienden, winkelen.

Toch kunnen verenigingen aantrekkelijk gemaakt worden bij jongeren om te participeren in de verenigingen.

Wij bevelen de verenigingen aan om:

- Voorstellingen te geven op school: Uit onze onderzoeksresultaten kwam naar voor dat jongeren het liefst op deze manier bereikt worden. Uit de literatuur is tevens gebleken dat jongeren ook aan clubsporten participeren, dit doen zij enkel graag met hun vrienden(kring). Daarom raden wij de verenigingen aan om groepen jongeren aan te spreken om het aantal jongeren te verhogen in verenigingen. De school is één van de meest geschikte manieren om groepen jongeren of vriendenkringen te bereiken.
- Een website te ontwerpen waarop alle verenigingen zich kunnen bekend maken. De gemeente kan de verenigingen ook weergeven op haar website.

5.2 Aanbeveling 2: "chillen"

Tijdens het enquêteren hebben we de kans gekregen om gesprekken te voeren met de jongeren. Losse gesprekken, waarin veel positieve reacties werden gegeven op het onderzoek dat we voerden. Wat ons opviel, is dat vele jongeren zeiden dat ze graag samenkomen met hun vrienden. Samen "chillen", zoals zij dat noemen.

Uit een onderzoek naar de vrije tijd van Ilse Sinnaeve en Leen Schillemans blijkt dat heel wat jongeren hun vrije tijd "ongeorganiseerd" doorbrengen. De meeste jongeren brengen hun vrije tijd het liefste dichtbij huis door. Hoe ouder de jongeren zijn, hoe liever ze hun vrije tijd buitenshuis doorbrengen. Dit is vooral het geval bij jongens. De populairste "ongeorganiseerde" activiteiten zijn "gewoon rondlopen" in de buurt en uitgaan. Deze "ongeorganiseerde" activiteiten vallen zowel in de smaak bij autochtone als allochtone jongeren.⁴

---

³ N. VETTENBURG, M. ELCHARDUS en L.WALGRAVE (red.), *Jongeren van nu en straks, overzicht en synthese van recent jeugdonderzoek in Vlaanderen*, Lannoo, Tielt, 2006, p.155-156

⁴ *Ibid.*, p. 157

Dit bleek ook zo te zijn bij de allochtone jongeren die wij gesproken hebben. Zij komen eveneens graag samen met vrienden om rond te lopen, te praten, “te chillen”... De ontmoetingsplek bij uitstek is het station van de gemeente. De jongeren hadden het gevoel dat dit niet geapprecieerd werd door de gemeente. Ze vertelden ons dat ze geregeld werden weggestuurd door de politie.

Volgens Ilse Sinnaeve en Leen Schillemans is “gewoon rondlopen” en samenzijn met vrienden echter een volwaardige vrijetijdsbesteding.⁵ Jongeren hebben hier dan ook de ruimte voor nodig. Zo kan er een plaats voorzien worden waar jongeren kunnen “chillen”. De jongeren kunnen bijvoorbeeld zelf voorstellen formuleren omtrent hun noden en behoeften. Aan de hand van deze voorstellen kunnen projecten ontwikkeld worden waarbij de jongeren zelf initiatief kunnen nemen. Op die manier worden de jongeren meteen betrokken bij het beleid en anderzijds maakt de gemeente ook kennis met deze jongeren.

5.3 Aanbeveling 3: extra aandacht

Uit ons onderzoek is gebleken dat wanneer iemand die minder dan vijf jaar in de gemeente woonachtig is, veel minder betrokken is bij het verenigingsleven van de gemeente. Hetzelfde hebben we gemerkt bij de Kongolese inwoners van de gemeente.

“De auteur Geert van Hoven spreekt in de literatuur over “kinderen en jongeren met een beperking en hun vrije tijd”. Hij haalt verschillende barrières aan waaronder ook communicatieproblemen. De auteur zegt ook dat geslaagde communicatie de basis vormt van vele menselijke verhoudingen. Volgens de auteur zouden jongeren met communicatieproblemen onvoldoende ondersteund worden in het leggen van contacten.”⁶

Allochtone en autochtone mensen hebben een andere vorm van communicatie Dit kan zorgen voor onder andere communicatieproblemen. Wanneer de gemeente bij het eerste contact de communicatie met de nieuwelingen niet bevordert wordt de communicatie tussen beide hoogdrempelig.

Hier kan dus door de gemeente extra aandacht aan besteed worden. Bijvoorbeeld door middel van brochures en andere informatie over het verenigingsleven mee te geven bij hun inschrijving op de gemeente. Een andere, meer creatieve oplossing voor dit knelpunt kan een jaarlijks verwelkomingfeest zijn voor de nieuwe inwoners. Tijdens dit feest krijgen de bewoners de kans om elkaar, de gemeente en de verenigingen te leren kennen.

---

⁵ Ibid., p. 157

⁶ L. DE RYCKE, e.a., *De Kliksons voorbijgeklikt Reflecties van op de zijlijn*, Antwerpen – Apeldoorn, Garant, 2005, 123.

5.4 aanbeveling 4: Debat vraag en aanbod

Uit ons onderzoek blijkt dat de meeste jongeren niet willen participeren aan het verenigingsleven.

“Wanneer we naar de literatuur gaan kijken, spreekt onder andere de redacteur Lode Walgrave over wat jongeren zoal in hun vrije tijd doen. Hij concludeert uit zijn onderzoek dat voor allochtone en autochtone jongeren in Vlaanderen film, televisie, video, computer, muziek beluisteren,... steeds meer tot de vrijetijdsbesteding behoort van jongeren. Wanneer jongeren ouder worden gaat de vrijetijdsbesteding meer naar op café gaan, naar dancings of jeugdhuizen gaan. Ook cinema, theater, vrienden bezoeken komt aanbod.”⁷

“De auteur Lieve De Rycke geeft ook weer dat allochtone jongeren niet alleen in sportclubs maar ook in zwemclubs weinig lid zijn. De auteur zegt hierover dat het tussen de allochtone jongeren en de trainers of begeleiders niet altijd klikt. Daarnaast geeft de auteur van de tekst ook aan de het vooral een negatieve groepssfeer en een moeizame communicatie is, die jongeren een vereniging doet verlaten.”⁸

De jongeren, die echter deel willen uitmaken van een vereniging, geven aan dat wat ze willen doen in de gemeente niet bestaat.

Wij stellen dit echter in vraag omdat het aanbod van jeugd-, sport-, en cultuurverenigingen in de gemeente zeer uitgebreid is. Daarom stellen we voor om een debat te organiseren met de allochtone jongeren. Dit om na te gaan wat zij eventueel in clubverband willen doen of het al dan niet in de gemeente aanwezig is.

5.5 Aanbeveling 5: Activiteit

Na de bovenstaande aanbevelingen, willen wij als afsluiter een idee naar voor brengen dat we hebben opgepikt via een stadsradio. Een gemeentelijke integratiedienst heeft eveneens ondervonden dat jongeren weinig of niet participeren in jeugd-, sport- en cultuurverenigingen. Daarom organiseren zij een activiteit waar de verenigingen zich bekend kunnen maken op een ontspannende manier, zoals spelletjes voor de hele familie en een springkasteel. Er wordt in een sociale wijk een buurtfeest georganiseerd waar de verschillende contactpersonen van de verenigingen aanwezig zullen zijn. Zo hebben verenigingen de kans om jongeren aan te spreken en hebben jongeren de kans kennis te maken met de activiteiten van de verenigingen. Omdat wij dit een interessante activiteit vinden, is het mogelijk voor deze gemeente om dergelijk initiatief te organiseren. Dit omdat er toch een groot aantal inwonende allochtone jongeren zijn. Op deze manier kan er ineens een groot publiek bereikt worden.

---

⁷ H. DE WITTE, H., (red.), *Jongeren in Vlaanderen: Gemeten en geteld*, Universitaire Pers, Leuven, 2000, 164 - 165.

⁸ L. DE RYCKE, e.a., o.c., p;39.